

# רשימות

## בפרשת השבוע

### וישלה

פרק ל"ב פסוק ט'

#### והיה המחנה הנשאר לפליטה

רש"י: ... התקין עצמו לשלשה דברים, לדורון לתפלה ולמלחמה...למלחמה: "והיה המחנה הנשאר לפליטה".

קשה שמפסוק זה לא רואים תכנית למלחמה אלא תכנית נסיגה?

יש ליישב זאת על פי הכתוב בספר הישר שיעקב אבינו מינה שני מפקדים על שני המחנות שלו והם דמשק בן אליעזר ואלינוס בן אליעזר ו"ל שהם בניו של אליעזר עבד אברהם שהיה הלוחם שנלחם עם אברהם נגד ארבעת המלכים ואלו הם בניו, ממילא מובן שעם מפקדים כאלה על המחנות שלו זו תכנית מלחמה לכל דבר.

פרק ל"ג פסוק י"ז

#### ולמקנהו עשה סכת על כן קרא שם המקום סכות

רבים שואלים מדוע קרא יעקב אבינו את שם המקום על שם סוג המגורים של בהמותיו, שהם פחות חשובים, ולא על שם מגוריו שלו עם משפחתו?

י"ל שרש"י מנע קושיא זו שהרי הסביר [בדיבור המתחיל ויבן לו בית, על פי הגמרא במגילה יז.]. שיעקב אבינו גר שם י"ח חודשים, ובחורף בנה לו בית, אך בשני הקיצים שגר שם, היו גרים בסוכה, ולכן נקרא המקום סכות, בגלל מגורי יעקב ומשפחתו בסכות, וכך יש לפרש את הפסוק, "ויבן לו בית" בשביל החורף, וסוכות לקיץ, "על כן קרא שם המקום סכות" לשון רבים על שם שתי הסכות שגר בהם יעקב רוב זמנו שם.

ויש להוסיף ראייה להסברו של רש"י מהפסוק עצמו שכתוב את המילה סכות מלא [עם וו אחרי הכ"ף], כיון שהיו אלו סוכות ממש לבני אדם, ולא על שם הסכת למקנה, שהם דלים יותר ולכן כתובים בפסוק בכת"ב חסר.

עוד י"ל שיעקב אבינו העדיף לקרוא למקום סכות על שם הסוכות של המקנה, ולא על שם ביתו שבנה [לפי תרגום יונתן בן עוזיאל בנה בית המדרש], כיון שהיו הרבה מאוד סוכות על שטח גדול, ודבר זה עשה רושם גדול באותו איזור, שהרי היה עשיר גדול שנאמר [לג, יח] "ויבא יעקב שלם" אומר רש"י שלם בממונו שלא חסר כלום מכל אותו דורון, והוא נס גדול שבהתחלה הלך עם כמעט כלום, וכמו שנאמר "כי במקלי עברתי את הירדן הזה", ועתה כל המקום מלא עם סוכות, וכמה צאן היה לו? במדרש רבה

[ויצא ע"ג י"א] מובא "רבי אבא בר כהנא אמר מאה ותרתיין רבוון [ריבוא] שבעה אלפים מאתן עדרין הוו ליה לאבינו יעקב, רבי לוי אמר ששים רבוא כלבים, רבנן אמרי מאה ועשרין רבוא, ולא פליגי מאן דאמר ששים רבוא, לכל עדר ועדר חד כלב, מאן דאמר מאה ועשרים רבוא, לכל עדר תרין כלבין". [עיין בסידור שערי שמים להיעב"ץ (מוסך שבת) שחידש על פי הגמרא (שבת קיט.) שעשירים שבשאר ארצות אינן זוכין לעשירות אלא בשביל כבוד השבת בלבד, שיעקב אבינו זכה לעושר משום שהיה רגיל לכבד את השבת].

ולפי זה י"ל שבתחילה כשבנה הסוכות לבהמות היה זה בבחינת "סכת" חסר כתיב, ללא חשיבות, אך לאחר שהתמלא כל האיזור בסוכות, נהיה רושם גדול במקום, שראו אדם שהיה חסר כל ועקב בטחונו בה' כעת הוא עשיר גדול שכל האיזור מלא בסוכות של הבהמות, וכעת הוא קרוי סכות, "על כן קרא שם המקום סכות" בכתיב מלא, בגלל חשיבות הדבר.

פרק ל"ד פסוק י"ט

### ולא אחר הנער

כי דרכו של עולם כשיש משהו גדול לעשות ובמיוחד כשהוא כואב, הדרך הוא לדחות את הדבר כמה שאפשר, הגם שבני אדם לא תמיד מודים בכך, ותולים האיחור בדבר אחר מפני הבושה, לכן נאמר כאן "ולא אחר הנער", שלא נתן לדבר להתעכב.

פרק ל"ה פסוק כ"ט

### ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים, ויקברו אתו עשו ויעקב בניו

הגמרא בברא [טז:] לומדת מכאן שאצלינו קברו אותו כסדר גדולתו, אך לעיל בפרק כה פסוק ט שנאמר שם "ויקברו אתו יצחק וישמעאל בניו", משמע שישמעאל כיבד והקדים את יצחק, ומראה שחזר בתשובה, וזהו שנאמר על אברהם אבינו "תקבר בשיבה טובה", כיון שישמעאל יחזור בתשובה, אך אצלינו שהיה כדרך גדולתו, ולא כיבד את יעקב משמע שלא חזר בתשובה ולכן לא נאמר עליו "בשיבה טובה", אפילו שנפטר יותר זקן מאברהם אבינו שהרי היה בן מאה ושמונים בפטירתו.

עצם העובדה שעשו כיבד את אביו ועשה מצוה והשתתף בקבורה, זה עצמו לא ראה שחזר בתשובה, ראשית כי הוא כיבדו גם בחייו הרבה והחשיב מאוד את מצות כיבוד אב, [וכמו שנאמר עליו במדרש (בראשית רבה סה טז) אמר רבי שמעון בן גמליאל, כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שמשתי אותו אחד ממאה שמש עשו את אביו, אני בשעה שהייתי משמש את אבא, הייתי משמשו בבגדים מלוכלכים, ובשעה שהייתי יוצא לדרך, הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו, בשעה שהיה משמש את אביו, לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות. אמר: אין כבודו של אבא להיות משמשו, אלא בבגדי מלכות], כמו כן יש הרבה אנשים שמכבדים את הקברות ואת המתים או מחמת רחמנות עליהם או שחושבים על עתידים הם, ועושים זאת מפחד הלא נודע, אך התורה מלמדת אותנו כאן, שאינו מראה על שינוי מעשיהם וחזרתם בתשובה.

מתוך הספר רשימות בפרשת השבוע לרב הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במייל שכתובתו

[haseforim@gmail.com](mailto:haseforim@gmail.com)